

EGY KÜLÖNÖS HÁZASSÁG.

□ Tökés Mihálynál gazdagabb ember aligha volt a vármegyében. Pedig úgy harminc év előtt még csak kisbirtokú kurtanemes volt, aki az apjától a kutyabőrön kívül alig örökölt néhány holdat. De a fiu ügyesebb volt az apjánál. Szerencsés gazdálkodással és spekulációkkal nemcsak visszaszerezte az ősi vagyont, amelyet az elődök örökölt virtuskodásból uri módon elmulattak, hanem tetemesen gyarapította is azt. Elbeszélésünk kezdetén már milliomos hírében állott. De mikorra ennyire vitte, már öreg ember lett és nem élvezhette a gazdagság örömeit. Egész élete kemény munkában telt el és egyetlen öröme a remény volt, hogy a nemes Tökés-familiát a régi jólétbe, fénybe visszaállíthatja.

□ Volt az öreg Tökésnek egy fia is, aki éppen akkor fejezte be tanulmányait, amikor az apja a vagyonszerzés fárasztó munkáját abbahagyta. Ez a fiu volt az öreg Tökés-pár egyetlen büszkesége. Imre szemrevaló barna fiu és előkelő fővárosi gavallér volt, aki után bizony kinyíltak a kisvárosi lányos házak ablakai, ha az apjával végig ment az utcán.

□ Tökés uramnak nagyratörő tervei voltak a fiával. A dús vagyon megvolt már, most még csak egy fényes, előkelő házasság kellett ahhoz, hogy a család ismét visszaszerezze régi hírét, nevét, amelyből a közvetlen elődök könnyelmű pazarlása folytán kiesett. Ugy gondolta, hogy el is érkezett már az ideje a tervei megvalósításának. A fia nemrégiben már valóságos miniszteri fogalmazó lett és a kora is meg volt hozzá, mert a harmincon is túljárt már. De mekkora volt az apa csalódása, mikor a fia sehogysem akarta elérteni célzásait

a nősülésre vonatkozólag, sőt ha óvatos kerülgetések után szóba hozta a vármegye előkelő leányait, az csak még inkább huzódzott a tervtől. A dolognak aztán az lett a következménye, hogy minél gyakrabban emlegették a szülők a fiuk előtt a házasságot, az annál ritkábban és rövidebb időre jött haza látogatóba. Hiába való volt minden asszonyi praktika és apai erőszakoskodás, a fiu állhatatosan vonakodott a szülők kívánságát teljesíteni és folyton halasztást kért. Egy félév óta már haza sem jött. Sokat tanakodott ennek oka fölött a bánatba esett öreg házaspár, mikor ebéd után a tornácra kiülve beszélgettek az ő egyetlen fiuk jövőjéről.

□ »Meglásd Mihály, asszony lesz a dologban«, ismételte a jóságosképű nagyasszony, miközben szorgalmasan kötögette az apró harisnyákat a reménybeli unokák számára.

□ A férj bosszusan csóváltatta ilyenkor a fejét és sűrűn fujta a füstöt ősi tajtékipájából.

□ »Hát ha nem kell neki a vicispán leánya, aki szép is, gazdag is, előkelő is ... akkor válasszon ő magának. De rangbeli legyen, azt kikötöm«, szokta ilyenkor mondogatni az apa.

□ »Jól mondod apjuk, ezt megkövetelhetjük tőle«, csitítgatta az asszony.

□ De ma haragos kedvében volt az öreg ur és kemény lépésekben méregetve a tornác hosszát, olyan füstfelhőt eregetett öblös pipájából, amiből az asszony mindjárt tudta, hogy vagy zivatar van kitörőben, vagy nagy dolgon töri a fejét az ura.

□ Egyszerre megállt Tökés uram aggódó felesége előtt és csendesen veregetve ki kiégett pipáját, nyugodtan szólt.

□ »Utánna járok a dolognak. Fölkeresem azt a rossz fiút.»

□ Ahogy mondta, úgy cselekedett. A nagyszasszony könnyek között eresztette utnak az urát és áldását küldte egyetlen fiának.

□ Másnap délelőtt már a fia pesti lakása előtt állongott az öreg Tőkés és a nyaka is belefájdult, míg jól megnézte azt a négyemeletes bérpalotát, amelynek valamelyik zugában lakik az ő fia. Előre is mosolygott magában, hogy meg fogja lepni a fiát, aki az ő érkezéséről mit sem tud. Fölhágott nagy lassan a második emeletre és a lépcsőházban már messziről elébe ragyogtak a betűk a fényes sárgaréztáblán.

□ »Dr. Tőkés Imre, miniszteri fogalmazó.»

□ Az apa büszkén olvasta el az előkelően hangzó címet és bátran becsöngetett. De azért nagyokat fújt és kissé remegett a két emelettől, meg a belső izgatottságtól.

□ Csakhamar fölnyílt az ajtó és egy bájos fiatal fehérszemély fogadta. Az ifju nő szemeiben, a mint maga előtt látta a tagbaszakadt köpcös öreg urat, pillanatnyi ijedtség tükröződött, de viszont az is meghökkenve nézett a rendkívül szép és előkelő arcu ismeretlen nőre. Sehogysem értette a dolgot.

□ »Talán tévedtem. Csakugyan itt lakik Tőkés ur?», kérdezte zavartan.

□ »Igen... de Imre csak dél felé jön haza a hivatalból. Addig talán meg tetszik várni», felelt a nő barátságos hangon és beengedte a csodálkozó apát. Azután udvariasan lesegítette a kabátját, elvette a botját és oly meleg szívedtséggel tessékelt be a szobába, ahogyan csak egy asszony tud a maga otthonában.

□ Az öreg Tőkés egyik ámulatból a másikba esett és zavarodottan mutatkozott be, miközben bizony kezét csókolt volna, ha a nő bájosan mosolyogva el nem vonja szép fehér kezét. A föllépése, a modora elárulta az apa előtt, hogy uri nővel áll szemközt és azt meg a tulajdon szemeivel látta, hogy elragadóan szép és fiatal. Mit keres ez a bájos ifju fehérszemély az ő fia lakásában?

□ Ilyen töprengések között lépett be a szobába. Egyszerű kényelemmel, de választékos ízléssel berendezett lakásban találta magát. A fehér csipke függönyök, az üdén nyíló virágok az ablakokban és a szoba szegleteiben, meg az a kifejezhetetlen hatású otthoniasság érzete csodálatosan sejtette vele, hogy itt boldog emberek laknak.

□ »Nagyon kedves kis fészek... Most már értem, hogy miért látogat el a fiam oly ritkán haza», ismerte el az apa leplezett bosszúsággal, de önkénytelen tetszéssel. És már egyebet is kezdett homályosan érteni, de azt nem mondta ki.

□ Az ifju nő kissé elpirult a hizelgő szavakra. Tőkés csak most nézte meg figyelmesebben. A megtestesült ártatlanság, szépség és előkelőség állott előtte. Karcsu, leányos alakján egyszerű sötét ruha volt, de a tartása olyan volt, mint egy született hercegnőé. Finom arcvonásaiból, ábrándos sötét szemeiből megvesztegető varázs sugárzott. Előkelő szép fejét dús szőke haj vette körül. A halvány arcon és a sötétfényű szemekben mélyen titkolt bánatot lehetett olvasni, amely első látásra rokonszenvet és érdeklődést ébresztett.

□ A nő csak későn vette észre, hogy vendége vizsgáló szemekkel figyel és kissé neheztelve büszkén fordult el. Tőkés elröstelte magát, hogy rajtakapták.

□ Talán lesz oly szíves megmutatni a fiam egész lakását?« kérte mentegetődző hangon.

□ »Ó kérem, igen szívesen« felelt a nő örömmel, hogy a kinos helyzetből szabadulhat.

□ A hálószobába nyitottak. Puhán süppedő buja szőnyegek, áhitatos csönd és félhomály fogadták itt a belépőt. Az öreg ur meglepődéssel hordozta körül szemeit és különösen az antikstilű művészileg faragott mennyezetes ágy keltette föl figyelmét.

□ Mosolyogva csóválta meg a fejét.

□ »Milyen kényelemszerető lett a fiam, akárcsak egy török pasa.«

□ Ez még a mamától maradt...« szólt közbe a nő mentegetni akarván Imrét, de már is megbánta, hogy kiszaladt a száján a szó és lesütve szemeit, elhallgatott.

- Az öreg nagy szemeket meresztett e szavakra és most már még sűrűbben csóválta a fejét.
- Innen a fia dolgozószobájába mentek át, melynek egyik sarkában női asztalka is állott. Meghatottan nézte az apa az ő olajfestésű képüket az íróasztal fölött. Imre fiuk tehát mégis tiszteletben és szeretetben tartja a szüleit. Ez nagyon jól esett neki.
- »Tudja-e, kiket ábrázolnak ezek a képek?«, kérde az öreg kíváncsian.
- »Első naptól fogva ismertem őket. Az Imre édes szülei . . .«, felelte a nő szeretettel teljes hangon.
- Az öreg elmosolyodott, de aztán megint elborult az arca, hogy ez az előtte teljesen ismeretlen nő az ő fiát csak egyszerűen Imrének mondja.
- »A kép után mindjárt megismertem, mikor be tetszett csengetni«, csevegett tovább a nő.
- »Ugye megöregedtem már azóta?«, kérdezte nevetve.
- »Nem a. Egy cseppet sem változott. Éppen olyan kemény, határozott arcvonásai vannak most is, mint akkor. A bajusza állása is olyan nyalka, mint volt. És a szemeiből most is csak jóság sugárzik . . .«
- Az öreg ur elégedetten sodorintott egyet deres bajuszán és kedvtelve nézett a szép fiatal nőre. Kezdett neki tetszeni.
- »A mama meg csupa szív és jóság lehet . . .«, folytatta remegő hangon a nő.
- Tőkésnek egy könyv szökött a szemébe, amint most szembe találta magát a feleségével, úgy husz év előtti időből.
- »Ugy szeretném őt látni, megismerni . . .«, szólott a nő halkán és elérzékenyedett hangon.
- Az öreg ur szeretettel nézett rá és mindinkább érdekelni kezdte őt.
- »Ki lehet ez a nő?«, ismételte magában.
- Most még benéztek az ebédlőbe is. Mikor ezzel is készen voltak, a fiatal nő, aki egészen belejött a beszélgetésbe, naiv büszkeséggel dicsekedett vendége előtt.
- »Van ám szép kis éléskamaránk is.«
- »Akkor azt is megnézzük«, szólott az öreg kedélyesen.
- És szemlátomást gyönyörködött a fiatal kis háziasszony magyarázataiban, hogy mi mindent rakott el télire. Megdicsérte, aminek az szerfölött örült.
- Ismét visszakerültek az első szobába, ahonnan kiindultak. Az öreg Tőkés nagy zavarban volt, mert nem tudott mit mondani. Inkább kérdeni szeretett volna. Hát még egyszer körüljártatta a szemeit a szobában.
- »Szépen lakik a fiam . . . és úgy látszik, hogy rendes ember«, szólott, csak hogy mondjon valamit.
- »Imre nagyon kedves, derék és jó fiu . . .«, sietett hozzátenni a nő benső hangon és imádatlalt nézett föl a falon függő képre. Az öreg is odapislantott, hát látja, hogy az a kép az ő fiát ábrázolja ezzel a nővel együtt. Most már még inkább megerősödött az a gyanuja, amivel még nem is volt tisztában.
- »És aztán hogy folyik az életök sora?«, kérde akaratlanul is többes számban.
- »Nagyon boldogan . . . mindig együtt vagyunk«, vallotta a nő őszintén.
- »És sohasem unatkoznak?«
- »Nem . . .«
- »De hébe-hóba csak jár vendég a házhoz!«
- »Nem jön hozzánk senki . . . csak a levélhordó«, felelt mosolyogva a nő.
- Ezen már az öreg is jóízűt nevetett.
- De most igazán kifogyott a társalgásból és kellett mondania azt, ami már oly régóta a nyelvén volt. Mégis egy bevezető kérdéssel kezdte.
- »El is felejtettem kérdezni, hogy is hívják magát kis hugom?«
- »Edit a nevem . . .«
- A nő érezte, hogy most egy olyan kérdés következik, amire már régen el volt készülve, de azért mégis összeszorult a szive az aggodalomtól és még szomorubb lett az arca.
- »Mondja szép hugom«, kérde az öreg ur, de rá sem mert nézni, »kicsoda maga a házban?«
- »Én . . . én . . ., a házvezetőnő vagyok«, felelt

SPÁNYI BÉLA FESTMÉNYE

„A Könyves Kálmán jogositásával“

TOPOLYAFÁK HIDDAL

a nő remegő hangon és egy köny reszketett a szemében.

□ Az öreg Tőkés már meg is bánta, hogy ezt kérdezte és szánó szeretettel nézett a bánatos szép fiatal nőre, aki a fiát oly nagyon szereti. A fia iránti közös szeretet vonzotta ehhez a nőhöz.

□ Most aztán néma és kínos csend következett. De a nő csakhamar erőt vett magán és nyájasan fordult az apához.

□ »Bizonyosan megéhezett uram és mivel Imre csak késő délben jön meg, talán parancsol valamit?«

□ »Az bizony jó lesz, eltalálta hugom«, örvendezett az apa, mert kezdett a helyzet reá nézve kellemetlen lenni és valóban éhes is volt.

□ Egyszeribe eltűnt a nagyon is előkelő és szép kis házvezetőnő. Rövid ideig egyedül maradt Tőkés uram és elgondolkozott a tapasztaltakon. Bármennyire különösnek tűnt föl előtte ez a viszony, nem tagadhatta, hogy ezt a bájos fiatal nőt néhány perc alatt megkedvelte. Csak az nem fért a fejébe, hogy lehet egy ilyen nyilvánvalóan finom uri dáma — házvezetőnő! Veszedelmes fickó lehet az ő fia.

□ De már visszajött a kedves idegen és ügyesen fölterített. Tőkés gyönyörködve szemlélte a szorgos kis kezeket. S mekkora volt az öröme, mikor aztán az ennivaló házvezetőnő párolgó tállal lépett be, amelyben pompás borjupörkölt piroslott zöld paprikával!

□ »Hogy eltalálta a kedvenc ételemet!«, kiáltott föl örömmel az öreg ur.

□ »Ismerem én a gusztusát és minden szokását«, világosította föl nevetve a kipirult arcú fiatal háziasszony, »mert Imre mindent elmondott. Sokat beszélünk mi az otthoni dolgokról . . .«

□ Az öreg kicsi hijja, hogy meg nem ölelte a bájos asszonykát, de mégis türtőztette magát, mert hogy fért volna ez össze az apai tekintéllyel? De a kis háziasszonynak, bármennyire is szabadkozott, mégis le kellett ülnie az asztalhoz és együtt fogyasztották el az izletes borjupörköltet. Tőkés uram olyan gavallérosan viselkedett, hogy a nőnek is lassankint megjött a kedve és olyan

élénk csevegésbe merültek, hogy észre sem vették, amikor egyszerre nyílt az ajtó és azon belépett — Imre. Csaknem sóbálvánnyá változott, amikor ott látja ősz apját Edittel együtt a legbarátosabb beszélgetésben. Érezte, hogy menten vége lesz a kedves jelenetnek, ha őt észreveszik. Legjobb szeretett volna, ahogyan jött, észrevétlenül visszavonulni. De már későn volt.

□ Az apa megpillantotta zavartan közeledő fiát és nagy örömeiben egészen megfeledkezve az apai tekintélyről, tárt karokkal ugrott föl az asztal mellől és szívére szoritotta rég nem látott fiát. Imre alig merte üdvözölni Editet és csak lopva váltottak egy mindent kifejező pillantást.

□ »Már egészen otthon találom magam a lakásodon. Végigjártam mindent, a . . . kis hugom megmutatott mindent« — ujságolta fiának az apa, nagy zavarba jövén, hogyan is szólítsa a házvezetőnőt Imre előtt.

□ Imre megértett egyszerre mindent. Régóta félt ő ettől a pillanattól. De hát ennek is el kellett érkeznie előbb-utóbb. Edit is érezte a helyzet kritikus voltát és az asztal rendbehozásával kezdett foglalatoskodni, csak hogy el ne árulja szorongó érzelmeit.

□ »Kérlek Edit, hagyd magunkra« fordult hozzá Imre könyörgő szemekkel.

□ Edit gyorsan leszedte az asztalt és kiment, az ajtóból hosszan és szomorúan nézve Imrére. Az észrevette és megértette szemeinek beszédét, és bátorítólag pillantott rá vissza.

□ Imre bevezette apját a dolgozó szobájába. Amint ott szemben állottak egymással, az öreg Tőkés komoly arccal nézett a fiára és oly átható szemekkel vizsgálta azt, mintha a lelkébe akarna látni. Aztán elkomorodva járkálni kezdett, mert oly gonosz sejtései támadtak, hogy nem is merte egyenesen kérdőre vonni a fiát — a felelettől való féltében. Csak kerülő uton tért rá.

□ »Tulajdonképpen haragudnom kellene rád, rossz fiu. Egy félév óta felénk sem jöttél« — korholta.

□ Imre lehorgasztott fővel állott apja előtt.

□ »De most már gyanítani kezdem az okát, hogy

miért kerülöd a szülői házat . . . » folytatta emeltebb hangon.

□ De az apa mégis türtőztette gerjedő haragját, mert érezte, hogy kiméletlen szigorúsággal csak még inkább elrontja a dolgot. Szelid szemrehányás borongott a szemeiben, amint fiának benső viaskodástól vonagló arcvonásait kémlelte.

□ »Nem is hittem volna, hogy oly nagy nőhódító az én komoly Imre fiam« szólalt meg az apa engedékeny hangon, a kedélyesebb oldaláról fogván föl a helyzetet.

□ »Hogyan érted ezt atyám?« kérdezte a fia meglepetten.

□ »Mondhatom, elragadóan szép és kedves . . . szeretőd van. De honnan is vetted ezt a konteszt?«

□ Imrének egyszerre lángbaborult az arca és sértődötten nézett az atyjára.

□ »Edit nem a szeretőm . . . « tiltakozott reszkető hangon.

□ »De hiszen ő maga mondotta nekem, hogy a házvezetőnő!« Azt meg nem nehéz kitalálnom, hogy te egy ilyen fiatal és bájos nő szépségét méltányolni is tudod . . . » folytatta az apa önkénytelen gunnyal.

□ Az apa szavai Imrét a legérzékenyebb oldalán érintették.

□ »Kérlek atyám, egy ártatlan nőt sértesz szavaddal, aki azt nem érdemli meg« vágott közbe remegő hangon.

□ »Hát akkor ki ez a nő, aki téged csak Imrének szólít, akivel együtt lefesttetted magad, akivel közös lakásod van . . . ?« faggatta az apa.

□ Imrében a fiui szeretet és egy másik még hatalmasabb érzelem küzdöttek döntő tusát. Végre tompa hangon, mindennel leszámolva és elszántan felelt, nyíltan nézve atyja szemeibe.

□ »Edit a . . . feleségem. Mi Isten és egymás előtt hitvesek vagyunk.«

□ Az apát oly váratlanul érték e szavak, hogy csaknem megtántorodott tőlük. Elsápadt és egész testében megremegett a vallomás hallatára. Lesujtva állott a fiával szemben, mint akinek egy pillanat alatt megsemmisültek összes szép reményei,

tervei, álmai. Percekig szóhoz sem jutott és hitetlenül, mereven bámult a fiára.

□ »Ezt nem értem . . . hiszen erről talán nekem is kellene tudnom . . . ?« dadogta az ősz apa a mélységes csalódás és fájdalom hangján.

□ Szinte várta, hogy a fia cáfolja meg előbbi vallomását, jöllehet látta annak elszánt arckifejezéséből, hogy az a tiszta igazságot mondotta.

□ Az első megdöbbenést a kavargó harag indulatai váltották föl az apa szívében. Csak most értette át, hogy mennyire visszaélt fiuk a szülői ház bizalmával, mennyire megfélekezett gyermeki kötelességeiről. Arcán kigyult a harag pirja és szemeiben a fia fölött ítélő apa jogos felháborodásának tüze égett.

□ »Eddig azt hittem, hogy a sorsod intézésében nekem is van némi szavam. Te azonban rútul és hálátlanul kijátszottál, mintha apád sem volna. Ám jó . . . Tehát nekem sincsen többé fiam. Ezt a házasságot el nem ismerem, téged pedig ki-tagadlak. Lássad, hogyan boldogulsz . . . »

□ Ezzel el sem bacsuzva fiától, az ajtó felé indult, hogy távozzék.

□ Imre riadt szemekkel kísérte mozdulatait, egy szót sem tudva szólni atyja kiengesztelésére. De amint az éppen az ajtóhoz ért, odarohant és megragadva atyja kezét, visszatartotta őt. Oly esdeklően nézett rá, hogy a bőszip apa szívében megszólalt a könyörület. Szívreható szavakkal könyörgött a fiu, hogy ne hagyja őt el meghallgatás nélkül, ne tagadja meg egyetlen fiát azért, mert szíve sugallatát, szerelmét követve cselekedett. Hiszen ő nem is vétett a gyermeki kötelesség ellen, csak a látszat szól ellene, mert atyja még nem tud mindent.

□ »Bocsáss meg atyám, én nem tehettem másképpen. Hallgass meg és én biztosan remélem, hogy a te jó atyai szíved helyeselni fogja cselekedetemet.«

□ Az öreg legyőzve roskadt le egy székre. Fejét kezébe temette és úgy várta fia további vallomását.

□ »Beszélj . . . », szólto tompa hangon.

□ Imre atyjával szemben foglalt helyet és mintha gyónnék, oly meghatottan kezdett beszélni . . .

□ »Még mikor gyakornok voltam a minisztériumban, költöztem ebbe a házba és lakásba. Egy özvegy uri asszonynál vettem ki szobát és nála is maradtam, amíg élt.»

□ Az apa csendesen bólintott.

□ »Igen, ezt tudom. Ennek örültem is, mert ebből láttam, hogy rendes ember vagy. De úgy látszik, kár volt előre örülnöm.»

□ »Előkelő származásu, igen művelt nő volt, egy magasrangu tisztnek az özvegye. Egy kis leánya is volt, aki akkor tiz-tizenkét éves lehetett. Valamikor fényűző pompában élhettek, de elszegényedtek és az apa halála után csekély kegydíjat huztak a kincstártól. A anya emiatt kénytelen volt francia és zongora leckéket adni, hátramaradó idejét pedig teljesen leánya nevelésére fordította. Nagyon megszerettem őket és ők is engem. Ugyszólván egy családot alkottunk, közösek voltak a szobáink is, a háztartásunk is.»

□ »Hm, hm... itt kezdődött a baj», szolt közbe az apa.

□ »Délelőtt én voltam a hivatalban, délután pedig ő járt házaihoz órákra. Így sohasem maradt egyedül a leánya otthon. Délután én foglalkoztam vele, én tanítottam, ami valóságos gyönyörűséget szerzett nekem, mert a leányka igen kedves és eszes teremtes volt. Együtt játszottunk, együtt töltöttük a délutánokat és ez az ártatlan szórakozás visszatartott sok léhaságtól.»

□ »Szép... szép, ha csak eddig lett volna», jegyezte meg az apa közbevetőleg, kezdván gyanítani a dolgok összefüggését.

□ »Az anyja igen hálás volt irántam és úgy szeretett, mintha a fia lettem volna. Esténként aztán összejöttünk, beszélgettünk és felejthetetlen kedélyes órákat töltöttünk együtt. Később aztán, mikor a leányka évek múltán felnőtt, végtelenül bájos és okos leány lett belőle, együtt jártunk sétálni, szórakozni, olykor színházba is...»

□ »Hát ez mind igen szép lehetett...», hagyta helyben az öreg Tőkés és mind nagyobb érdeklődéssel hallgatta fia elbeszélését.

□ »Igy teltek el az évek egymásután és én a

legnagyobb boldogságban töltöttem el a gyakornoki éveimet... A leány azonban mind jobban fejlődött, viruló szép hajadon lett és az én szívemben a barátság és a testvéri szeretet helyén a szerelem fakadt...»

□ »Gondoltam...»

□ »És ez kölcsönös volt. Az anyja észrevette ezt, de nem ellenezte, csak most már sohasem hagyott bennünket egyedül.»

□ »Okos asszony volt, bölcsen tette.»

□ »Ha aztán együtt voltunk mindahárman, boldogan nézett bennünket, mert igen összeillettünk és úgy olvastunk egymás lelkében, mint a nyitott könyvben. Csak néha vettem észre gondteljes kifejezést az anya arcán. Én gyanítottam ennek az okát és hogy eloszlassam aggodalmait, megvallottam neki, hogy szeretem a leányt és a legkomolyabb szándékom őt feleségül venni... Természetesen arról hallgattam, hogy atyám ehhez a beleegyezését nem adná meg, mert egészen más tervei vannak velem.»

□ »Ekkor követted el az első nagy hibát.»

□ »Az anya szíve megnyugodott és ettől fogva teljesen megbizott bennem. A leány már-már eladó sorba került... És ekkor sujtott le közénk a legnagyobb szerencsétlenség, ami összes terveimet megváltoztatta... Én ugyanis abban bizakodtam, hogy majd csak egyszer előhozom kedvező alkalommal a dolgot, kivallom a szüleimnek és ha egyszerre nem is, de lassanként megbarátkoznak a tervvel. Ha megismerik, bizonyosan megszeretik őket a szüleim is...»

□ »No, no...», dörögött az apa.

□ »Az anya, aki különben is gyöngé szervezetű nő volt, egy zord téli napon meghült és súlyos betegségbe esett. Hónapokig feküdt az ágyban, amely idő alatt a leánya és én ápoltuk fölvaltva.»

□ »Ez derék dolog volt tőled...», ismerte el az apa meglágyult hangon.

□ »Szegény asszony nagyon sokáig szenvedett, de a testieknél sokkalta inkább gyötörték lelki szenvedései. Ha öntudatánál volt, a beteg anya oly mélységes szeretettel nézett minket, oly kérő-

leg nyugtatta rajtam szemeit... Ha a láz kinozta, folyton a leányáról és rólam beszélt. Nem tudott meghalni a leánya miatti aggodalomtól. Hisz a leánya árván marad utána, mert rokonai távol külföldön éltek, akik róluk már teljesen megfeledkeztek... Pedig az orvos már lemondott életéről...»

□ »Szerencsétlen anya...«, sajnálkozott őszinte részvétellel a meghatott apa.

□ »Végre eljött a megváltó halál. Mikor utolsó órája közeledett, néhány pillanatra visszanyerte öntudatát és magához szólított bennünket. Ott térdeltünk sirva mind a ketten, a leánya és én...«

□ »Ne hagyjátok el egymást... legyetek egymásé... Imre terád bízom egyetlen leányomat...«, ezek voltak utolsó szavai.

□ »Azután áldólag a fejünkre tette a kezét és így halt meg csendesen megbékült lélekkel. Csak arról vettük észre kiszenvédését, hogy megmerevedett keze mozdulatlanul nehezedett a fejünkön... Így halt meg áldással a kezében.«

□ Imre csendesen zokogni kezdett és apja is könnyeket törölgetett szemeiből.

□ »Másnap eltemettük. Senki sem volt a temetésén, csak mi ketten.«

□ Az elérzékenyült öreg Tökés szemrehányón nézett a fiára.

□ »Ejnye fiam, ezt már meg kellett volna irnod. Még a temetésén sem lehettem annak az áldott jó asszonynak, aki anyádat helyettesítette az idegenben.«

□ »Mikor haza jöttünk a temetésről, egymás karjaiba omlottunk, együtt sirtunk. A csapás egyformán sujtott mindkettőnket és nagy bánatunkban egymást vigasztaltuk. Eszünkbe se jutott, hogy a jövőre gondoljunk... Mikor aztán hetek múlva eltompult a fájdalom és gondolkozni kezdtem, először is az egész lakást átvettem, hogy semmi változás se legyen. Hova ment volna szegény árva leány?«

□ »El kellett volna hoznod hozzánk. Anyád örömmel magához vette volna«, méltatlankodott az apa.

□ »Nem mertem, féltem, hogy elválasztanak tőle. Hiszen úgy szerettem...«

□ »És mi történt azután?«, sürgette az apa türelmetlenül.

□ »Egyelőre maradt minden a régiben. Edit tovább is az anyja szobáit lakta, én az enyéimet. A háztartást pedig fennakadás nélkül vezette Edit oly ügyesen, hogy gyönyörűség volt nézni. A házi gondok a kedélyére is gyógyítólag hatottak.«

□ Az apa elégedetten bólintott.

□ »Én azonban hamarosan beláttam, hogy ez nem maradhat így sokáig és ezt előbb-utóbb Edit is be fogja látni.«

□ Itt Imre egy kis szünetet tartott, mert elbeszélésének legkényesebb részéhez jutott.

□ »Sohasem fogom elfelejteni azt a napot, amelyen sorsunk eldőlt. Egy este éppen együtt ültünk, mint rendesen, meghitt beszélgetésben. Valami csodálatos érzés vett erőt egyszerre mindkettőnkön. Ugy ültünk ott egymást átölelve és elmerengve közös boldogságunkon és boldogtalanságunkon.«

□ Imre most habozva megállott.

□ »Tovább...«, unszolta apja feszült várakozással.

□ »Ami ezután következett, az szinte magától jött. Mig átölelve tartottam, elkezdtem neki beszélni szavakat, amiken sohasem gondolkoztam. És ő megértett...«

□ »Látja Edit, minket már az édesanyja összedott a halálos ágyán. Azóta úgy is élünk látszólag, mintha házastársak volnánk. Csak az esküvő hiányzik... De az atyám megtagadná beleegyezését és ezért ez egyelőre lehetetlen...«

□ »Az majd elvált volna...«, jegyezte meg az apa vontatott hangon.

□ Imre most bátrabban folytatta.

□ »De ugy-e Edit, azért ez nem fog elválasztani minket egymástól és úgy élünk ezután együtt, mintha hitvesek volnánk...? Félve mondtam e szavakat, de amint a szemébe néztem és könnyektől csillogó egyetértő pillantását megláttam, tovább beszéltem, ahogyan a szívemből jött.«

□ »Akar-e az én kis feleségem lenni Edit addig is, amíg atyám beleegyezését megnyerhetem? Vagy

váljunk el addig egymástól? Ugy-e nem édes Edit?»

□ »Ne hagyj el Imre, én veled maradok . . .«, volt Edit felelete.

□ »Visszaéltél a szegény árva leány szerelmével. Hogy hozhattad őt ilyen kényszerhelyzetbe?«, háborodott föl az ősz apa.

□ A fiu esdekelve nézett felindult apjára.

□ »Nekem becsületes szándékaim voltak és nem voltam csábító. Edit megértett és beleegyezett. Mondd atyám, az én helyzetemben mit tettél volna? Egymástól elválni nem tudtunk, beleegyezéset nem remélhattuk és mégis együtt kellett maradnunk, akik egymást forró szerelemmel szerettük?»

□ Az ősz apa csak feszengett a székén és nem birt hamarosan mit felelni.

□ »De én előre is megnyugtattam Edit lelkiismeretét, ha később esetleg kételyei támadnának, hiszen ő oly ártatlan lélek volt, hogy nem is fogta föl szavaim jelentőségét. Megmondottam neki, hogy azért mégis házasságot fogunk kötni, Isten és egymás előtt, amelyről azonban a világ nem fog tudni addig, amíg atyám bele nem egyezik.«

□ »Hogy-hogy! Ezt nem értem . . .«, csodálkozott az apa.

□ »Másnap reggel megmondottam Editnek, hogy öltse föl a fehér ruháját, mert esküvőre megyünk. Ő egész természetesnek találta mindezt. Kocsiba ültünk és a legközelebbi templomba hajtottunk. S ott anélkül, hogy csak egy szóval is összebeszélünk volna, egy mellékkápolnába vonultunk. Soha életemben nem imádkoztam úgy a szivemből, mint akkor . . . A menyasszonyom úgy térdelt ott az oltár előtt, mint egy glóriától körülragyogott angyal. Aztán a magammal hozott gyűrűket kicseréltük és örök hűséget esküdtünk egymásnak annak rendje és módja szerint . . .«

□ Az apa nem fojthatott el egy csodálkozó felkiáltást.

□ »Amint a templomból hazajöttünk, attólfogva férj és feleség voltunk. Még aznap nászutra indultunk.«

□ »Ezért nem jöttél tehát az idén haza . . .!«, eszmélt föl az apa.

□ »Azóta a legnagyobb boldogságban élünk és napról-napra jobban szeretjük egymást. Mig odavoltunk, a lakást is átalakíttattam és mikor hazajöttünk, az én imádott kis feleségem elfoglalta a háziasszony, az urnő tisztét.«

□ Az apa arcáról ezalatt lassanként eltűntek a bosszúság felhői és helyüket a rendkívüli eset derüs mérlegelése foglalta el.

□ »Eddig van apám a történet . . . Igen boldogok és elégedettek vagyunk, csak olykor mégis fájón érezzük a szivünk mélyén, hogy valami hiányzik a boldogságunk teljességéből . . .«

□ Az apa most föllállott ültéből és mélyen fől-sóhajtott, sokáig járkált a szobában föl és alá komoly gondokba merülve. Nagysokára megállott szemben a fiával, aki kérőleg nézett rá.

□ »Apám . . . csak Editnek ne tégy szemrehányást, mert ő oly ártatlan, azt sem tudja, hogy mit cselekedett«, kérlelte Imre.

□ Az öreg Tökés csak rázogatta ősz fejét.

□ »Sejtem atyám, hogy minő aggodalmaid vannak. Edit vagyontalan árva leány, igaz, de ha az anyjától hátramaradt írásokat olvastad volna, nyugodt lennél, mert előkelő családból származik és csak diszére fog válni a familiánknek.«

□ Az apa elégedetten bólintgatott.

□ »S aztán igen művelt okos leány, sokkal különb és szebb, mint a vicispán leánya . . .«

□ Az apa mosolyogva hallgatta fia védőbeszédét.

□ »Azt magam is láttam, hogy takaros kis menyecske lett belőle«, vallotta be akaratlanul a fia mellé képzelte azt a végtelenül bájos és kedves nőt, aki már az ő tetszését is első látásra megnyerte.

□ Eközben halkan elfojtott zokogás hallatszott be a szomszéd szobából. Az apa és fia mindjárt tudták, hogy kitől származik. Imre arca végtelen fájdalomtól vonaglott és a szerencsétlen árva szivreható zokogása döntő hatással volt a különben is ellágyult apai szivre. Az ősz apa megbékülten tette kezét fia vállára.

□ »Ami még hiányzik a boldogságokból, azt én hozzáadom . . .«

□ »Édes jó apám!«, ujjongott túlradó örömmel

Imre és hálásan csókolta, szorongatta a jószívű apa kezeit.

□ Az öreg Tőkés most fölnyitotta a szomszéd szoba ajtaját, ahol könnyek között találta Editet. Szeretettel tárta karjait feléje és az egy pillanat alatt megértve a boldog fordulatot, most már a határtalan öröm könnyei között borult az apa keblére.

□ »Mától fogva menyemnek fogadlak, te drága jó lélek«, és gyöngéden cirógatta annak szemérmesen piruló arcát.

□ A következő pillanatban már két boldog szív dobogott az apa keblén.

□ Az apa most nagyon kereste a szavakat, hogy miképpen fejezze ki azt, amit még mondani akar.

□ »Hát igen ... gyermekeim ... csak azt akarom még mondani, hogy most már minél hamarabb megtartjuk a ... nyilvános esküvőt is ugy-e?«

□ Edit szép szőke feje még szorosabban simult az apa széles mellére.

VÁRY REZSŐ.

